

DOKUMENTI KONSULTATIV

Për projektligjin “Për krijimin dhe funksionimin e Fondit Kombëtar për Artin”

Fondi propozohet të krijohet si një fond special në kuptim të ligjit, që mbështet ruajtjen dhe nxit prodhimin artistik dhe veprimtaritë kulturore me interes publik, kontribuon në përmirësimin e infrastrukturës kulturore publike dhe rrit aksesin dhe pjesëmarrjen e komunitetit në jetën kulturore. Në këtë kuptim, Fondi nuk ka vetëm funksion mbështetës financiar, por përbën një mekanizëm zhvillimor me ndikim afatgjatë në identitetin kulturor, kohezionin social dhe mirëqenien e komuniteteve.

Kohëzgjatja e konsultimeve:

Konsultimet në portalin e Regjistrimit Elektronik: 20 ditë pune, duke filluar nga data 31 Mars 2026 deri në datë 28 Prill 2026.

Si të përgjigjeni:

Kontributet që në kuadër të procesit të konsultimit dhe përmirësimit të përmbajtjes së projektligjit, do të përcillen nga institucionet e interesuara me anë të regjistrimit elektronik në adresën <http://www.konsultimipublik.gov.al>.

Kontakti:

Eliverta Vraniçi

Eliverta.Vranici@mtks.gov.al

Datat dhe vendet e takimeve publike:

E-Konsultimi: në portalin “Regjistri Elektronik për Njoftimet dhe Konsultimet Publike” 20 ditë pune, duke filluar nga data 31 Mars 2026.

Sfondi i propozimit legjislativ

Projektligji “Për krijimin dhe funksionimin e Fondit Kombëtar për Artin” përbën një ndërhyrje tërësore dhe të mirëstrukturuar në politikën kulturore shqiptare, duke synuar të krijojë një mekanizëm financiar të posaçëm, të qëndrueshëm dhe të mbështetur në parime moderne të qeverisjes publike. Ky projektligj parashikon ngritjen e një fondi special publik, të integruar brenda sistemit buxhetor të shtetit, i cili ka si synim kryesor mbështetjen e blerjes dhe administrimit të veprave të artit, artefakteve dhe objekteve me vlerë historike e kulturore që kanë interes publik. Duke propozuar një strukturë të re funksionale financiare, projektligji synon të forcojë kapacitetin e shtetit për të ruajtur dhe zhvilluar trashëgiminë artistike kombëtare në mënyrë të qëndrueshme. Projektligji synon krijimin e Fondit Kombëtar për Artin si një fond që funksionon plotësisht brenda kornizës ligjore të menaxhimit financiar publik. Kjo zgjedhje shmanj krijimin e strukturave burokratike shtesë dhe siguron që fondi të jetë i mbikëqyrur, transparent dhe i integruar në proceset standarde të kontrollit financiar.

Kjo mbështet parimin se fondi nuk është një organizëm autonom, por një instrument publik i kontrolluar nga shteti dhe i mbikëqyrur rreptësisht.

Propozimet

Miratimi i këtij projektligji parashikon disa risi si:

Krijimi i një mekanizmi të qartë institucional për administrimin dhe vendimmarrjen e fondit. Në këtë drejtim, projektligji ndan përgjegjësitë midis ministrit përgjegjës për kulturën, i cili vepron si autoritet urdhërues i fondit, dhe dy organeve të specializuara: Komisionit të blerjes së veprave të artit dhe Sekretariatit Teknik. Komisioni, i përbërë nga 3 deri në 7 anëtarë me kompetencë profesionale në fushën artistike, është organi kyç për vlerësimin e propozimeve, analizën e rëndësisë artistike, kulturore dhe financiare të veprave dhe marrjen e vendimit për blerjen. Vendimmarrja e tij duhet të jetë e dokumentuar, e arsyetuar dhe në përputhje me parimin e transparencës. Kjo strukturë e bën procesin e blerjes më profesional, më të mbrojtur nga ndikimet e jashtme dhe më të bazuar në ekspertizë.

Sekretariati Teknik, në anën tjetër, ka rol zbatues dhe koordinues. Ai merret me përgatitjen e dokumentacionit, ndjekjen e procedurave administrative dhe financiare, koordinimin me institucionet publike kulturore dhe regjistrimin e veprave në Regjistrin Kombëtar të Pasurive Kulturore. Ky organizim siguron që procesi të ketë ndarje të qartë rolesh: komisioni merret me vendimmarrjen profesionale, ndërsa sekretariati me zbatimin teknik.

Një nga aspektet më inovative të projektligjit është parashikimi i burimeve të financimit të fondit. Projektligji vendos që Fondi Kombëtar për Artin të financohet në masën 10% të kursimeve të realizuara nga procedurat e prokurimit publik në nivel kombëtar, përfshirë edhe ato të prokurimeve të përqendruara nga OBP. Këto kursime, pasi verifikohen dhe konsolidohen, transferohen si të ardhura për fondin. Përveç kursimeve, projektligji parashikon donacione, sponsorizime dhe grante si burime shtesë që nuk krijojnë kosto për buxhetin e shtetit.

Projektligji i kushton rëndësi të veçantë procedurave të blerjes së veprave. Ai lejon blerje nëpërmjet ankandeve kombëtare dhe ndërkombëtare ose marrëveshjeve të drejtpërdrejta, duke njohur natyrën e veçantë të tregut të artit, i cili kërkon fleksibilitet dhe reagim të shpejtë. Në të njëjtën kohë, parashikon rregulla të forta të dokumentimit, vlerësimit të statusit juridik të veprave dhe publikimit të vendimeve. Kjo garanton që procesi të mbetet i mbrojtur nga abuzimet dhe të përputhet me interesin publik.

Rregullon pronësinë dhe administrimin e veprave pas blerjes. Çdo vepër e blerë bëhet pronë publike shtetërore dhe regjistrohet në inventarët zyrtarë të pasurive kulturore, duke u administruar nga institucionet publike përkatëse që ndjekin rregulla të qarta për ruajtjen, restaurimin dhe ekspozimin. Ky është një element themelor për garantimin e ruajtjes së vlerave kulturore brenda territorit shqiptar dhe për aksesin publik.

Vendos standarde të larta transparence, kontrolli dhe auditimi. Ministria përgjegjëse për kulturën duhet të publikojë çdo vit listën e veprave të blera dhe raportin e detajuar financiar të fondit. Po ashtu, fondi i nënshtrohet kontrollit financiar publik dhe auditimit të KLSH-së.

Sa më sipër, ky projektligj krijon një mekanizëm modern, të mbikëqyrur, të qëndrueshëm dhe të drejtë financiar për mbështetjen e artit dhe trashëgimisë kulturore në Shqipëri. Ai nuk është thjesht një instrument financiar por është një politikë e re kulturore, që e lidh kulturën me eficiencën publike, e vë profesionalizmin në qendër të vendimmarrjes dhe e konsideron artin një aset kombëtar që meriton ruajtje, dokumentim, promovim dhe investim afatgjatë.

Pyetjet

Reagimet që priten janë të hapura dhe nuk parashikohet ngritja e pyetjeve specifike, të cilat kërkojnë përgjigje. Pyetje të mundshme mund të jenë: A pajtoheni me qartësinë e informacionit të paraqitur ne dokument dhe çfarë do të propozonit shtesë për të përmirësuar cilësinë e tij? Si i vlerësoni përcaktimet në këtë projektligj.